

INFO 2

**Denna del handlar om skillnad mellan
god man och förvaltare,
förordnandets omfattning,
jäv, ute på djupt vatten,
sekretess, myndig - omyndig
samt ställföreträdarens skydd**

Samtycke vid godmanskap

- Godmanskap i sig innebär **ingen inskränkning** i huvudmannens rättshandlingsförmåga.
- Samtycke **krävs** om det kan ges.
- Samtycke **krävs inte** vid vardagliga och återkommande utgifter.
- Läkarintyg kan visa att huvudmannens rättshandlingsförmåga är så nedsatt att samtycke inte kan inhämtas. I så fall äger du rätt att uppvisa läkarintyget för att ingå ett avtal.
- Om samtycke vägras finns det två vägar att gå. Dels att godmanskapet ändras till förvaltarskap eller att avveckla godmanskapet.

Huvudmannen bestämmer allt!

- En god man har ingen beslutsrätt över huvudmannen
- Huvudmannen skall godkänna alla åtgärder som den gode mannen skall utföra med undantag att betala vardagliga och återkommande kostnader.
- **Dock äger huvudmannen rätt att bestämma att ställföreträdaren inte får betala en sådan kostnad.**
- **Tänk på att det inte bara gäller ekonomiska åtgärder som huvudmannen skall godkänna.**

Detta gäller för en person som har förvaltare

Huvudmannen får inte ingå avtal och inte förvalta sin egendom.

Huvudmannen äger inte rätt att ingå avtal utan förvaltarens tillstånd.

(Föräldrabalken kap. 11 § 9.) Förvaltaren har inom ramen för förvaltaruppdraget ensam rådighet över den enskildes egendom och företräder denne i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget.

Den som har förvaltare är inte behörig att företa rättshandlingar för annans räkning. Lag (1988:1251).

Vad får en huvudman göra som har förvaltare

Undantag.

Lag Föräldrabalken kap. 11 § 10.

Med förvaltarens samtycke får den enskilde själv företa rättshandlingar även i en angelägenhet som omfattas av förvaltaruppdraget.

Huvudmannen rättigheter.

HM förlorar inte sina rättigheter enligt **deklarationen om mänskliga rättigheter**. En huvudman som har förvaltare kan trots sin förlorade rättshandlingsförmåga själv besluta i frågor av mycket privat natur.

- Sjukvård. (Förvaltare har inte rätt att besluta om huvudmannens sjukvård. Det händer att sjukvården försöker att lägga över beslutsansvaret på förvaltaren gällande huvudmannens vård.)
- Huvudmannen har rätt avtala om tjänst eller annat arbete utan att fråga förvaltaren.

Huvudmannen har rätt att besluta om:

- Den inkomst som huvudmannen erhåller av tjänst eller annat arbete beslutar HM själv om samt avkastning på inkomst av tjänst eller annat arbete.
- Vad huvudman, efter det att förvaltare har förordnats, får genom gåva, testamente eller förmånstagarförordnande vid försäkring eller pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande. Om det finns särskilda skäl för det, får dock rätten föreskriva att förvaltaruppdraget skall omfatta även förhållanden som avses i första stycket.
- Ingå äktenskap eller partnerskap.
- Rösträtt. (Ställföreträdare får aldrig påverka)

Huvudmannen har rätt att besluta om:

- Upprättande av testamente. Vittnen skall kontrollera så testator förstår vad han undertecknar. Förvaltaren har ingen skyldighet att kontrollera.
- Upprätta äktenskapsförord, dock skall förvaltaren godkänna.
- Byta bostad, dock skall förvaltaren godkänna hyreskontraktet.
- Religionstillhörighet
- Vänkrets och umgänge samt vistelse utanför hemmet.
- Hur huvudmannen använder sina egna medel.
- Hur huvudmannen sköter sin bostad.

Förordnandets omfattning.

- Bevaka rätt
  - Förvalta egendom
  - Sörja för person
-
- Tingsrätten beslutar om uppdragets omfattning.
  - Exempel: Endast sörja för person.
  - Det är ovanligt att Tingsrätten delar på "bevaka rätt" och "förvalta egendom".

Stridande intressen = Jäv

- Det kan föreligga jäv mellan huvudmannen (HM) och ställföreträdaren (STF), till exempel vid delägarskap i samma dödsbo ...
- ... eller om STF eller anhörig till STF skall göra affärer med HM, t ex köpa bostadsrätt eller fastighet. Då skall särskild STF förordnas eftersom ordinarie STF inte äger rätt att företräda sin huvudman på grund av jäv.

Ute på djupt vatten

- STF har ingen beslutsrätt där sjukvården, socialtjänsten eller andra myndigheter enligt lag skall besluta.
- STF kan inte ge tillstånd till kroppsliga ingrepp eller särskild medicinsk behandling.
- STF har inte rätt att besluta om boende.
- STF kan inte besluta om hur HM använder sina egna medel.

SEKRETESS

Offentlighets- och sekretesslagen

En god man eller förvaltare omfattas inte av offentlighets- och sekretesslagen och man kan inte bli smittad av sekretessbelagd handling. Detta innebär inte att du får lämna ut uppgifter om din huvudman. Missbruk kan innebära entledigande som STF.

Det ligger i sakens natur att offentlighets- och sekretesslagen inte gäller för god man och förvaltare. Exempel: Vid godmanskap. Din huvudman kan inte ge sitt samtycke vid tecknande av ett hyreskontrakt. Då måste den gode mannen visa varför huvudmannen inte kan ge samtycke till detta avtal. Detta kan ske genom att uppvisa ett läkarintyg som visar att huvudmannen är ur stånd att ge sitt samtycke. Läkarintyget kan i sig vara sekretessbelagd handling i andra sammanhang.

Överförmyndarmyndigheten omfattas av sekretesslagen.

Myndig / omyndig

- Är du omyndig om du har god man?
- Är du omyndig om du har förvaltare?

**Nej endast om du är under 18 år är du omyndig
Alla andra är myndiga!!**

OMYNDIGFÖRKLARING TOGS BORT 1989

Ställföreträdarens skydd.

- Huvudmannen är alltid ställföreträdarens arbetsgivare, i vart fall anser Skatteverket det, när det gäller skatt och sociala avgifter.
- Huvudmannen betalar alltid ställföreträdarens arvode och omkostnader med ett **undantag**.
- Kommunen betalar arvodet om HM har en beskattningsbar årsinkomst som understiger $2,65 * \text{prisbasbeloppet}$ (125 345 kr, avser 2020) eller en förmögenhet som understiger $2 * \text{prisbasbeloppet}$ (94 600 kr, avser 2020).
- Trots att kommunen betalar arvodet **är kommunen inte arbetsgivare till ställföreträdaren.**

Ställföreträdares skydd.

- Kommunen har aldrig arbetsgivaransvar för ställföreträdare.
- Kommunen behöver inte och kan inte försäkra ställföreträdarna
- Kommunen har inget ansvar för ställföreträdarnas misstag och underlåtenhet att bevaka rätt och förvalta egendom åt huvudmannen.

Det innebär att ställföreträdaren själv skall ordna sin:

- Olycksfallsförsäkring & krishanteringsförsäkring.
- Rättsskydd & förmögenhetsskadeförsäkring.

Ställföreträdares skydd.

Hur ordnar du försäkringarna?

Enklast är att gå med i en förening för ställföreträdare.

Närmsta förening i Perstorp är:

Nordvästra Skånes frivilliga samhällsarbetare

Dick Svensson, 070-620 29 50

dick.svensson@202950.se

Riksförbundet för frivilliga samhällsarbetare (<http://www.rfs.se>) har en bra hemsida som ger råd till ställföreträdare.

Tack för denna gång